

UPORABNIKI KATALOGOV

Predavanje pri predmetu
Katalogizacija

Pripravila doc. dr. Marija Petek

Vrednotenje

- Znanstvena metoda
 - Ocenitev vrednosti predmeta ali dejavnosti
 - Pomanjkljivosti
 - Izboljšave
-

Vrednotenje

- Cilji
 - Standardi
 - Postopki v knjižnici: nabava, strokovna obdelava in izposoja gradiva, posredovanje informacij itd.
 - Mora voditi k izboljšanju
-

Vrednotenje

- Ali knjižnični katalogi izpolnjujejo svoje cilje in v kakšni meri
 - Kako katalogi zadovoljujejo potrebe uporabnikov
 - Spoznamo uporabnike katalogov
 - Ugotovimo vzroke za neuspešnost iskanja
-

Vrednotenje

Kriteriji za vrednotenje:

- kakovost, čas, stroški

- Tri stopnje vrednotenja:

- Uspešnost

- Uspešnost glede na vložena finančna sredstva

- Koristnost glede na vložena finančna sredstva

Uspešnost

- V kolikšni meri katalogi zadovoljujejo potrebe uporabnikov
 - Subjektivno in objektivno vrednotenje
 - Makro in mikro vrednotenje
-

Knjižnični katalog

- Posrednik med knjižničnim gradivom in uporabniki
 - Urejen popis gradiva
 - Katalogizacijska pravila
-

Cilji/funkcije kataloga

- Cutter, 1876:
 - Uporabniku mora omogočiti, da najde knjigo, o kateri pozna avtorja, naslov ali temo
 - Pregled, kaj knjižnica ima od določenega avtorja, na določeno temo, v določeni vrsti literature
 - Pomaga uporabniku pri izbiri knjige glede na podatek o izdaji in glede na vrsto literature
-

Cilji/funkcije kataloga

□ Pariška načela, 1961:

1. Ali ima knjižnica določeno knjigo, ki jo označuje avtor in stvarni naslov ali samo stvarni naslov (če avtor v knjigi ni imenovan) ali nadomestilo za naslov, če avtor in stvarni naslov nista primerna ali ne zadoščata za identifikacijo
-

Cilji/funkcije kataloga

□ Pariška načela, 1961:

2. Katera dela določenega avtorja in katere izdaje določenega dela

Cilji/funkcije kataloga

- PPIAK, 1970, 1986:
 - 2. za določeno delo pregled vseh izdaj, prevodov, priredb, predelav itd.
 - 3. pregled vseh del določenega avtorja
-

Cilji/funkcije kataloga

- Iskalna funkcija
 - Zbirna funkcija

 - Katera funkcija je za uporabnike pomembnejša?
 - Delo kot duhovna stvaritev
 - Publikacija oz. fizična enota
-

Nove funkcije kataloga

IFLA Cataloguing Principles: The statement of International Cataloguing Principles (ICP) and its Glossary, 2009

1. Najti bibliografske vire
 2. Identificirati
 3. Izbrati
 4. Pridobiti
 5. **Se gibati znotraj kataloga in izven**
-

Vrednotenje katalogov

- Kakovost
 - Pravilnost podatkov v katalogu in skladnost s katalogizacijskimi pravili
 - S stališča uporabnikov
 - Čas in stroški
 - Čim hitreje in ceneje
-

Vrednotenje katalogov s stališča uporabnikov

- Konferenca ALA, Los Angeles 1930: za izboljšanje kvalitete katalogov ni potrebno proučevati katalogizacijskih pravil, ampak je potrebno spoznati in proučevati potrebe uporabnikov
 - 1930-1980: > 50 raziskav (kdo uporablja kataloge, kateri podatki iz kataloga so za uporabnike najbolj uporabni, kako so uporabniki uspešni pri iskanju itd.)
-

Vrste raziskav

- Dejansko stanje
 - uporaba katalogov
 - obnašanje uporabnikov
 - podatki za iskanje
 - Eksperiment
 - raziskovalec pripravi podatke za iskanje
 - eksperimentalni katalogi
-

Predmet raziskav

- Uporabniki katalogov
 - Izobrazba, starost, spol, motivacija, izkušnje itd.
 - Obiskovalci, knjižnično osebje
 - Vrste katalogov
 - Razlogi za iskanje v katalogu
 - Izpit, seminarska/diplomska naloga, razvedrilo itd.
 - Podatki o iskanih publikacijah
 - Kateri podatki, popolnost in točnost
 - Najbolj uporabni podatki za uporabnike (avtor, naslov, leto itd.)
 - Načini iskanja v katalogu (določena publikacija ali tema)
 - Uspešnost iskanja v katalogih
-

Metodologija

- Opredelitev problema in ciljev
 - Zbiranje podatkov
 - Vzorčenje
 - Analiza zbranih podatkov
 - Interpretiranje rezultatov
-

Zbiranje podatkov

- Opazovanje uporabnikov
 - Transaction log
 - Anketni vprašalnik
 - Primerno mesto in čas, online
 - Intervju
 - Posameznik ali skupina
 - Ob prihodu v knjižnico
 - Med iskanjem v katalogu
 - Pred in po iskanju
 - Po iskanju
-

Prednosti anketnega vprašalnika

- Vprašanja pripravimo na osnovi ciljev raziskave
 - Uporabnike moramo vprašati, ali želijo sodelovati
 - Lažja in cenejša izvedljivost
 - Anonimnost in neosebnost
 - Ni direktnega stika med anketirancem in izpraševalcem
 - Anketiranec lahko odgovarja počasi ali hitro
 - Anketiranec ima pregled nad vsemi vprašanji
-

Vprašanja zaprtega tipa

- Vnaprej pripravljeni odgovori

S čim ste pričeli iskanje v katalogu? Obkrožite samo en odgovor!

1. Avtor
 2. Naslov
 3. Ključne besede
 4. Ostalo (navedite)
-

Stopenjske lestvice

Kako pogosto ste uporabljali OPAC in Google v lanskem letu? Označite s križcem (X)!

	Zelo pogosto	Pogosto	Redko	Nikoli
OPAC				
Google				

Semantične skale

Prosim, če ocenite OPAC tudi, če ga ne uporabljate. Na voljo imate ocene od 1 (najslabše) do 5 (najboljše). Označite s križcem (X) v vsaki vodoravni vrstici pod izbrano številko!

1 2 3 4 5

težak

enostaven

nepotreben

potreben

staromodni

moderen

Vprašanja odprtega tipa

Prosim napišite vse podatke, ki jih imate o publikaciji, ki jo iščete!

1. Avtor/ji
 2. Naslov
 3. Tema
 4. Leto
 5. Ostalo (navedite)
-

Drugi načini zbiranja podatkov

- Izposoja
 - Medknjižnična izposoja
 - Vprašanja uporabnikov v zvezi z iskanjem po katalogu
 - Publikacije, ki jih uporabniki niso našli v katalogu (vzroki)
-

Analiza zbranih podatkov

- Predlogi za izboljšave:
 - Izobraževanje uporabnikov za iskanje v katalogu
 - Pomoč uporabnikom pri iskanju
 - Izobraževanje katalogizatorjev
 - Skrajšati čas katalogizacije
 - Nove možnosti za iskanje v katalogu
 - Novi modeli katalogov (Splet 2.0)
 - Itd.
-

LITERATURA

- Kenney, L.: The implications of the needs of users for the design of a catalogue: a survey at the International Labour Office, 1996, vol. 22, 3, str. 195-202
 - Malliari, A., Kyriaki-Manessi, D.: Users' behaviour patterns in academic libraries' OPACs: a multivariate statistical analysis, *New Library World*, 2007, vol. 108, 3/4
 - Petek, M.: Pomembnost funkcij knjižničnega kataloga za uporabnike, *Knjižnica*, 44 (2000) 3, str. 137-147
 - Petek, M.: Vrednotenje knjižničnih katalogov s stališča uporabnikov, *Knjižnica*, 42 (1998) 4, str. 127-147
 - Sridhar, M. S.: OPAC vs card catalogue: a comparative study of user behaviour, *The Electronic Library*, 2004, vol. 22, 2, str. 175-183
-